

ÖZGÜN MUHAKEME SORULARI

1 Bir döngü, iki soru

Ece, okul bahçesindeki suyun izini sürerek bir pano hazırlıyor. Panoda gözlem ile inanç yorumunun farklı sorulara cevap verdiğini göstermek istiyor. Bir arkadaşı, suyun nasıl dolaştığı açıklanınca yaratılış üzerine düşünmeye gerek kalmadığını söylüyor.

I

Nasıl gerçekleşir?

II

Bu düzen, İslam inancında ne üzerinde düşündürür?

Ece hangi kart çiftini kullanırsa hem döngüyü açıklar hem arkadaşının çıkarımındaki hatayı giderir?

- A) I: Su her aşamada yok olur. II: Her aşamayı ayrı bir yaratıcı yönetir.
- B) I: Su biçim değiştirerek dolaşır. II: İşleyişi öğrenmek, yaratıcı üzerinde düşünmeyle bağdaşır.
- C) I: Su biçim değiştirerek dolaşır. II: İşleyişi bilindiğinde yaratılış sorusu cevaplanamaz.
- D) I: Su her aşamada yeniden oluşur. II: Düzeni düşünmek, işleyişini araştırmanın yerini tutar.

2 Eksik kalan açıklama

Sınıf, Allah'ın güzel isimlerini anlamlarıyla ilişkilendiren bir sergi hazırlıyor. İki sahnenin altına açıklama yazılacak. Öğretmen, isimlerin anlamının bir durumla ilişkilendirilebileceğini, fakat insanın sınırlı özellikleriyle Allah'ın niteliklerinin eşitlenemeyeceğini hatırlatıyor.

K

Çiftçi toprağı işler; yetişen ürünü paylaşır.

Rezzak

rızık veren

Basîr

her şeyi gören

L

Sınıfta kimse yokken bulunan para, sahibine ulaştırılır.

Hangi açıklama, K ve L'yi verilen isimlerle ilişkilendirirken yanlış bir sonuç çıkarmamıştır?

- A) K, Rezzak ismini düşündürür; bu nedenle çiftçinin emeği gereksizdir. L, görünür denetim olmadan dürüstlüktür.
- B) K, rızık ile emeği birlikte düşündürür. L, yalnız insanların gördüğü davranışların değerli olduğunu gösterir.
- C) K, çiftçinin rızık verenle aynı güce sahip olduğunu gösterir. L, görünür denetim olmadan dürüstlüktür.
- D) K, Rezzak ismini emekle çalışmadan düşündürür. L, Basîr ismini hatırlayarak dürüst davranmayla ilişkilendirilebilir.

3. İki tür açıklama

Bir öğrenci yaprakların ışığa yönelmesini gözlemliyor. Defterine “Bitkinin ışığa verdiği tepkiyi deneyle araştıracağım.” ve “İslam inancında doğadaki düzen, yaratılış üzerine düşünmeye yöneltir.” notlarını yazıyor.

Bu iki not birlikte nasıl değerlendirilebilir?

- A) İlki olayı araştırır; ikincisi onun inanç açısından anlamını yorumlar.
- B) İkincisi doğru kabul edilirse deney yapmaya gerek kalmaz.
- C) İlk not, öğrencinin inanç hakkında hiçbir düşüncesi olmadığını gösterir.
- D) İki not aynı deney sonucunu farklı sözcüklerle bildirir.

4. Bütünlüğü anlatan kart

Bir öğrenci tevhit konulu pano hazırlıyor. Pano için “Allah’ın bir ve tek oluşu”, “Doğa olaylarını gözlemleme” ve “Her varlığın ayrı bir yaratıcısı olduğu” kartlarını seçiyor. Panoda tevhit mesajıyla çelişen kart bulunmamalıdır.

Hangi düzenleme panonun amacına uygundur?

- A) Gözlem kartı çıkarılmalı; çünkü araştırma tevhitte çelişir.
- B) Birlik kartı çıkarılmalı; çünkü doğadaki çeşitlilik birliği engeller.
- C) Ayrı yaratıcılar kartı çıkarılmalı; gözlem kartı araştırma başlığıyla tutulabilir.
- D) Bütün kartlar aynı anlamı verdiği için birlikte tutulmalıdır.

5. Bahçe gözleminin sınırı

Sınıf bahçedeki arı, çiçek ve su ilişkisini gözlemledi. Bir öğrenci “Bu ilişkileri fark ettik; artık nasıl işlediğini araştırmamız gereksiz.” dedi. Dersin konusu, İslam inancında evrendeki düzen üzerinde düşünmektir.

Öğrencinin sonucunu değerlendiriniz. Hem gözleme hem yaratılış üzerine düşünmeye yer veren bir sonraki çalışma öneriniz.

6. İsmi anlamı, insanın sınırı

İslam inancında Alîm, Allah'ın her şeyi bilmesini ifade eder. Efe, öğretmeninin bütün ders sorularını yanıtlamasını görünce "Öğretmenimiz de her şeyi bilir." diyor.

Hangi değerlendirme iki bilgiyi doğru ilişkilendirir?

- A) Bir konuda çok bilmek, bütün konuları eksiksiz bilmek demektir.
- B) Öğretmenin bilgisi değerlidir; fakat sınırlı insan bilgisi Alîm isminin anlamıyla eşitlenmez.
- C) Öğretmen soru yanıtladığı için yeni bilgi öğrenemez.
- D) İnsan bilgisi sınırlıysa öğretmene soru sormanın yararı yoktur.

7. Merhameti davranışa taşımak

Öğrenciler Rahman isminin merhamet anlamını işliyor. Kütüphane köşesinde bir arkadaşları kitabını kaybetmiş ve üzülmüştür. Grup yardım etmek istiyor; arkadaşın küçük düşürülmemesi de gözetilecektir.

Hangi davranış, iki amacı birlikte karşılar?

- A) Kayıp kitabı bütün sınıfa alay konusu yapmak
- B) Üzüntüsünü önemsemeden yalnız kuralı hatırlatmak
- C) Yardımı, arkadaşın herkesin önünde özür dilemesine bağlamak
- D) Özelce konuşup kitabı birlikte aramak ve gerekirse çözüm bulmak

8. İki farklı isim, iki farklı anlam

Ders kartlarında "Rezzak: rızık veren" ve "Semî: işiten" açıklamaları vardır. Bir öğrenci bu iki kartı aynı anlamda kullanıp "İsimler farklı olsa da açıklamaları değişmez." diyor.

İddiayı düzeltiniz. Her isim için anlamını koruyan kısa bir açıklama yazınız; insan özellikleriyle eşitlemekten kaçınınız.

9. Eksik bırakılan mesaj

Bir öğrenci ihlas suresini anlatırken “Allah birdir.” cümlesini yazıyor. Sonuna “Allah’ın var olmak için başka bir varlığa ihtiyacı vardır.” ekliyor. Arkadaşı ikinci cümleyi surenin temel mesajıyla karşılaştırıyor.

Hangi düzeltme surenin mesajını korur?

- A) İlk cümleyi çok sayıda yaratıcı vardır biçiminde değiştirmek
- B) İkinci cümleyi Allah hiçbir şeye muhtaç değildir biçiminde değiştirmek
- C) İki cümleyi de yalnız doğa olayı açıklaması saymak
- D) İkinci cümleyi bırakıp birinci cümleyi kaldırmak

10. Benzetmenin sınırı

İhlas suresinin eşsizlik mesajını çalışan bir grup, “Allah’ı çizdiğimiz güçlü bir insana benzeterek eksiksiz anlatabiliriz.” diyor. Öğretmen, insan özellikleriyle sınırlamama ilkesini hatırlatıyor.

Hangi öneri grubun anlatımını bu ilkeye yaklaştırır?

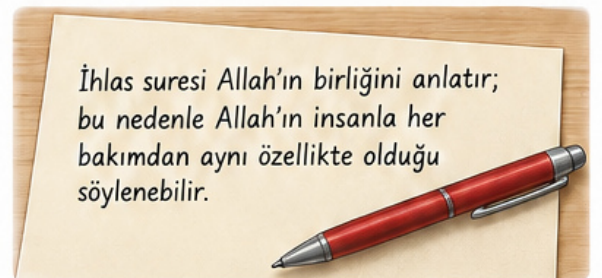
- A) İnsan çizimini daha büyük yapıp aynı iddiayı sürdürmek
- B) Çizime daha çok insan özelliği eklemek
- C) Güçlü insan benzetmesini kesin tanım olarak sunmak
- D) Birlik ve eşsizlik mesajını kavramlarla açıklayıp benzetmenin sınırını belirtmek

11. Sergi cümlesini onar

Sergi taslağında “İhlas suresi Allah’ın birliğini anlatır; bu nedenle Allah’ın insanla her bakımdan aynı özellikte olduğu söylenebilir.” cümlesi vardır.

Cümledeki doğru kısmı koruyarak çıkarım hatasını düzeltiniz. Değişikliği surenin iki temel mesajıyla gerekçelendiriniz.

12. Takvim ile bilinç

Bir öğrenci namazla ilgili çalışma çizelgesine yalnız hareket adlarını yazmıştır. Öğretmen, çizelgede ibadetin Allah'a yönelme ve şükür boyutunun da görünmesini istemiştir.

Hangi ekleme öğretmenin istediği boyutu karşılar?

- A) Niyet ve şükürle ilgili kısa bir düşünce alanı eklemek
- B) Hareket adlarını daha kalın yazmak
- C) Sayfadaki bütün boşlukları çizimle doldurmak
- D) Çizelgenin rengini her gün değiştirmek

13. Gözlenen ile bilinmeyen

Bir öğrenci arkadaşının namazla ilgili çizelgesini düzenli doldurduğunu görüyor ve "Onun içinden geçen her şeyi artık biliyorum." diyor. Çizelge yalnız yapılan çalışmaların tarihini gösteriyor.

Bu çıkarımın sınırı hangi açıklamada doğru gösterilir?

- A) Düzenli kayıt, kişinin bütün düşüncelerini kesin gösterir.
- B) Tarihleri görmek, niyet hakkında tek başına kesin bilgi vermez.
- C) İç düşünceler bilinmiyorsa tarih kaydı da okunamaz.
- D) Düzenli kayıt tutanların hepsi aynı duyguyu yaşar.

Namaz Çalışma Takvimi						
Pzt	Sal	Çar	Per	Cum	Cmt	Paz
✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
✓		✓			✓	
			✓			

14. Sorumlulukla planlamak

Bir öğrenci ibadet, ders çalışma ve ailesine yardım için bir gün planı yapıyor. "İbadet var; diğer sorumlulukları düşünmeme gerek yok." diyor. Konu, namazın düzen ve sorumluluk bilinciyle ilişkisidir.

Öğrencinin düşüncesini değerlendiriniz. Sorumlulukları birbirini yok saymadan planlayacağı iki ilke öneriniz.

15. Sonuca erken varmak

Aynı türden iki bitkiden biri güneşli, diğeri karanlık yerde büyütülüyor. Sulama miktarları da farklı tutuluyor. Öğrenci büyüme farkını yalnız ışığa bağlıyor; ardından gözlem sonucuyla inanç yorumunu aynı cümlede kesin deney sonucu gibi sunuyor.

Hangi değerlendirme iki sorunu birlikte fark eder?

- A) İki etken değiştiği için neden ayrılmamış; inanç yorumu da deney sonucundan ayrılmalıdır.
- B) Bitkiler aynı tür olduğundan diğer koşulların önemi yoktur.
- C) İnanç yorumu yapıldığı için bitki büyümesi gözlenemez.
- D) Işık bulunduğu her durumda büyüme farkının tek nedeni kanıtlanmıştır.

16. Çeşitlilikten yanlış sonuç

Bir öğrencinin panosunda farklı hayvanlar ve bitkiler vardır. Öğrenci “Çok farklı varlık olduğu için her birinin ayrı yaratıcısı olması gerekir.” yazmıştır. Pano, İslam inancındaki tevhit konusuna hazırlanmıştır.

Bu çıkarımın tevhit konusu açısından sorununu açıklayınız.
Çeşitliliği koruyan fakat çıkarımı düzelten bir pano cümlesi yazınız.

17. Yardım afişinin dili

Sınıf, Allah'ın güzel isimlerini işlerken merhametle ilgili bir yardım afişi hazırlıyor. Taslakta yardım alan çocuğun adı ve üzüntüsü herkesin göreceği biçimde yazılmıştır. Amaç destek olmak, kişiyi küçük düşürmemektir.

Afişte yapılacak iki değişikliği öneriniz. Bu değişikliklerin merhamet ve insan onuruyla ilişkisini açıklayınız.

18. İki cümleyi ilişkilendir

İhlas suresi çalışmasında iki kavram kartı vardır: “Birlik” ve “Hiçbir şeye muhtaç olmama”. Bir öğrenci ikinci kartı “İnsan hiçbir yardım almamalıdır.” diye yorumlamıştır.

İkinci kartın kime ilişkin olduğunu dikkate alarak yorumu değerlendiriniz. İnsanların yardımlaşmasına dair neden bu sonuç çıkarılamaz?

Birlik

Hiçbir şeye muhtaç olmama

19. Dolu çizelge, eksik açıklama

Bir öğrencinin namaz konulu sunumu, zaman ve hareketlerin düzenini anlatmaktadır. Öğrenci “Sunumum ibadetin bütün anlamını eksiksiz açıklıyor.” demiştir. Niyet, şükür ve Allah’a yönelme sunumda yer almamaktadır.

Sunumun güçlü yönünü ve eksik yönünü ayırınız. Eksikliği giderecek kısa bir bölüm öneriniz.

Namazın Uygulanışı

- Başlama
- Rükû
- Secde
- Oturüş
- Selam

Niyet

Şükür

Allah’a yönelme

20. Görmek ve bilmek

Bir öğrenci Basîr ismini “görmek”, Alîm ismini “bilmek” anlamıyla çalışıyor. Arkadaşı bu iki adı, aynı kavramı anlatan değişebilir etiketler gibi kullanıyor. Öğretmen anlam ayrımını korumasını istiyor.

Hangi açıklama öğretmenin uyarısına uygundur?

Basîr

görmek

Alîm

bilmek

- A** İki isim farklı olduğu için aralarında hiçbir düşünsel ilişki kurulamaz.
- B** Görmek ve bilmek günlük dilde bazen ilişkili olduğundan isimler gelişigüzel değiştirilebilir.
- C** Basîr ve Alîm farklı nitelikleri vurgular; bağlantı kurulsa da anlamları eşitlenmemelidir.
- D** İsimlerin anlamına bakmadan yalnız yazılışını ezberlemek yeterlidir.